

SCRIMĂ ÎN VECHIUL STIL SPANIOL (litografie)

FRANCISCO DE GOYA (1746–1828)

ȘT. O. IOSIF (1875–1913)

ICOANE DIN CARPAȚI

Un șuier lung — gem osii ferecate.
Un strigăt viu — nebun de libertate !
Pe roți uruitoare
Vagoanele urnite
Alunecă ușoare
Mai iute, mai grăbite,
Dar inima-mi nebună
Mai iute-ar vrea să meargă
Și bate-n piept, să-l spargă,
Să zboare-n lumea largă
De-atîta voie bună !

Griji amărîte, zbuciumări deșarte
Vă las de-acum !
Vă las cu bine ! La o parte !
Voi n-aveți ce-mi căta la drum !
Pieriți, întunecate duhuri !
Sînt liber ca ciocîrlia-n văzduhuri !
Îmi flutură părul în vînt,
Și cînt,
Mă cheamă-n zare munții, munții mei !
Ce dor, ce dor adînc mi-era de ei !

Ce dor i-a fost poetului
De freamătul brădetului,
De murmurul izvorului,
De fluierul păstorului,
De glasul păsăreielor
Și — de vecinul stelelor —
De vîrful Caraimanului,
Ce dor, ce dor i-a fost sărmanului !...

ETTORE DE ZUANI (1897–1953)

scriitor și eseist italian

MIRACOL

Numai fotbalul a reușit să învingă melancolia lungilor după-amieze duminicale.

RUGĂCIUNE

Rugăciunea cea mai fierbinte este aceea pe care o înalță alergătorii, în genunchi pe linia de plecare, așteptînd ca starterul să dea semnalul printr-un foc de pistol. Nici unul însă nu izbutește vreodată să pronunțe ultimul cuvînt, pentru că focul, așteptat cu atîta încordare, sosește întotdeauna pe neașteptate.

(Din „Olimpiade")

În românește de P. TALES

LUIS DE CAMÕES (1525–1580)

poet clasic portughez

ÎNOTÎND ÎN MARE

Și-atunci, făcîndu-și de pe punte vînt,
Se-azvîrl pe rînd în luntrile sprințare.
Sar alții în al valului frămînt
Și-i zgîlțîie a mării fremătare ;
Cu sufletul hain de groază frînt,
Mai bine se avîntă-n larg de mare
Decît să-nfrunte-aici mînia dreaptă
Și crunta răzbunare ce-i așteaptă.

Așa cum slutele, grețoase broaște,
Ce-n Licia odată oameni fură,
Sar de pe mal în baltă să se-mproaște
Cînd pas străin le calcă-n bătătură,
Ghicind cum că primejdia le paște,
Orăcăind se-azvîrl în udătură
Și după ce-n băltoac-au fost să sară
Doar bulbucații ochi și-i scot afară, —
Așa se pun și maurii pe fugă...
Iar călăuzu, -n clipele aceste,
Crezîndu-se descoperit, zvîrlugă,
Se-azvîrle și el în amare creste...

(Din epopeea „Lusiada", cîntul II, 201—220).

În românește de Aurel COVACI

NICOLAS GUILLEN (n. 1902)

poet cubanez

MICĂ ODĂ PENTRU UN BOXER NEGRU CUBAN

Mănușile tale
legate la extremitatea trupului tău de veveriță
și *punch*-ul surîsului tău.
Nordul e mîndru și aspru, boxerule.
Același Broadway,
ce se golește ca o arteră
pentru-a urla împrejurul ringului
unde tu salți ca o modernă maimuță elastică
fără resortul frînghiilor,
fără-ncordările *clinch*-ului ;
același Broadway, pe-a cărui gură de pepene
se-ntinde groaza cînd
îți urmărește pumnii explozivi
și noii tăi pantofi de lac ;
același Broadway,
e cel care-și lungește botul cu limba lui
enormă, umedă,
pentru a linge lacom
tot sîngele plantațiilor noastre de trestie de
zahăr.

Desigur, nu cunoști
atîtea de-ale noastre
și-atîtea de-ale lor, fiindcă
antrenamentu-i aspru și mușchiul trădător
și trebuie să fii ditamai taur
cum vesel spui, pentru ca lovitura să doară cît
mai tare.

Engleza ta,
un pic și mai precară ca slaba-ți spaniolă,
îți folosește doar ca, sus, pe ring, să înțelegi
ce mestecă în *slang*-ul lor
mandibulele celor pe care tu-i dobori
jab după *jab*.
Poate-n realitate, atît ți-i de ajuns, deoarece
— precum gîndești, desigur — acum
ai locul tău.
La urma urmei, bine-i
să tragi în *punching-ball*
și să-ți păstrezi suplețea prăjindu-te la soare,
să salți,
să asuzi,
să-noți
și-apoi de la săritul corzii pîn'la *shadow boxing*
și de la dușuri la sufragerie
să ieși lucind, subțire și puternic
ca un baston lucios și proaspăt
cu agresivități vii de *black jack*.
Și-acum cînd Europa se dezbracă
ca să-și prăjească, stînd la soare, carnea
și caută-n Harlem și Havana
jazz-uri și dans,
să strălucească negrul cînd bulevardu-aplaudă
și-n fața albilor invidioși
să le vorbească-n limba lui pe șleau.

(1929)

În românește de Eugen JEBELEANU

MARIN SORESCU

ȘAH

Eu mut o zi albă,
El mută o zi neagră.
Eu înaintez cu un vis,
El mi-l ia la război.
El îmi atacă plămînii,
Eu mă gîndesc un an la
spital,
Fac o combinație strălucită
Și-i cîștig o zi neagră.
El mută o nenorocire
Și mă amenință cu cancerul
(Care merge deocamdată în
formă de cruce),
Dar eu îi pun în față o carte
Și-l silesc să se retragă.
Îi mai cîștig cîteva piese,
Dar, uite, jumătate din viața
mea
E scoasă pe margine.
— O să-ți dau șah și pierzi
optimismul,
Îmi spune el.
— Nu-i nimic, glumesc eu,
Fac rocada sentimentelor.

În spatele meu soția, copiii,
Soarele, luna și ceilalți chibiți
Tremură pentru orice mișcare
a mea.

Eu îmi aprind o țigară
Și continui partida.

(din „Poeme", 1957)

JEAN GIRAUDOUX (1882–1944)

romancier și dramaturg francez

EPIDEMIA

■ *Ce minunată deosebire, pe obrazul atletului învins, între sudoare și lacrimi.*

■ *Îmi place să presar cu sprinturi drumu-mi către moarte.*

■ *Alergarea, pentru sporturi, e ca geometria pentru științe.*

■ *Ultimul viraj: alergătorul intră în fatalitate.*

■ *Ce trist ar fi să vezi aruncătorul de suliță omorînd o pasăre.*

■ *Eroii basmelor cu zîne își petrec timpul bătînd recorduri.*

■ *La om, trecerea de la pas la alergare este un dar pe care nici o mașină nu-l va putea înlocui vreodată.*

■ *Omul gol nu poartă tabacheră.*

■ *Există tot felul de epidemii ; gustul pentru sport este o epidemie de sănătate.*

■ *Tenisul : un dans trist în așteptarea ceaiului.*

(Din „Note și maxime")

În românește de Victor BANCIULESCU

UMBERTO SABA (1883–1957)

poet liric italian

GOL

Portarul căzut în apărarea
ultimului gol, își ascunde fața
la pămînt, să nu vadă lumina crudă.
Camaradul care-l îndeamnă în genunchi
cu cuvinte și cu mîna să se scoale,
îi descoperă ochii plini de lacrimi.
Mulțimea — un fluviu de încîntare — se
revarsă pe teren. Se adună în jurul
învingătorului, se aruncă frații la gîtul lui.
Puține momente frumoase ca acestea,
care să consume atîta ură și atîta dragoste,
ți-e dat sub cer să vezi.
Lîngă plasa nestrăpunsă portarul — celălalt —
a rămas singur. Dar sufletul său
zboară cu bucuria care se avîntă,
și se face săruturi ce se dăruiesc de departe.
Și-și zice : nici eu nu-s străin de sărbătoare.

(Din „Cuvinte")

În românește de Petru SFETCA

GUSTUL ANTOLOGIILOR

Ideea acestei pagini ne-a fost sugerată de o foarte interesantă inițiativă a revistei olimpice spaniole „Citius, Altius, Fortius" care (în tomul II, fascicola 4) a reunit o antologie a literaturii latine cu temă sportivă. Iubitorii de cultură sportivă parcurg cu voluptate aceste pagini în care aproape fiecare semnătură este subiect de enciclopedie : Vergiliu, Horațiu, Marțial — pentru strămoșii latini, Rabelais și Montherlant — la francezi, Dante și Saba — la italieni, Lope de Vega și Garcia Lorca — la spanioli, Camoes — la portughezi. Și am citat doar cîteva extreme.

Pentru a oferi cititorilor noștri doar o mostră din vocația poetică a scriitorilor de origine latină care nu au ocolit tema sportivă, iată această pagină, cu totul incompletă, ce-și propune doar să deștepte gustul pentru lecturi viitoare.

Nu ascundem nici gîndul tainic că, poate, într-o zi, contaminată de preferința noastră, dar și impresionată de nebănuita întindere a posibilităților, editura „Stadion" va relua seria antologiilor largi, universale (nu numai de literatură latină), comițînd un neprețuit act de cultură sportivă. (vib)

TORQUATO TASSO (1544–1595)

mare poet epic italian

ARTA SCRIMEI

Rău apărat de spadă și de scut,
Tancredi spre păgîn întoarce coapsa ;
acela, alergînd ca să-l lovească,
descoperită-și lasă partea stîngă ;
respinge-atunci, Tancredi, cu o lovitură,
a dușmanului armă și-l rănește ;
lovindu-l, se retrage-n grabă,
se strînge-n el și-și întărește garda.

Mîndrul Argante, care se privește,
pătat de propriul sînge șiroind,
cu spaimă se frămîntă și suspină,
turbat, nebun de chin și de durere ;
tîrît atunci, năvalnic, de mînie,
înalță vocea și, cu ea, și spada,
se-ntoarce să lovească, dar durerea
în umăr îl împunge cu cruzime.

Așa cum în pădurile de munte,
străpunsă de al suliței tăiș,
ursoaica singură spre armă se aruncă
și-nfruntă, temerar, pericole și moarte,
la fel, circazianul neîmblînzit devine,
rană la rană adăugind, rușine la rușine.
Și iată că plăcerea răzbunării
disprețuiește riscul, uitînd de apărare.

Și, contopind cu temerarul dor
neobosita forță și vigoarea,
cu-atîta patimă rotește spada,
că tremură pămîntul și cerul se clintește.
Nici să lovească n-are timp Tancredi,
nici să se-acopere, nici doar ca să respire ;
și nu găsește timp să se ferească
de forța lui Argante cea dezlănțuită.

Tancredi, ghemuit, în van așteaptă
să treacă a loviturilor furtună ;
cînd stă în nemișcare, cînd se-ndepărtează,
ducîndu-se-n ocoluri, cu pași meșteșugiți ;
dar, chiar dacă păgînul cel mîndru nu se lasă,
e forța care, încet, îl părăsește.
Și, vlăguit, rotește încă spada,
cu cît mai mare violență poate.

Arta și rațiunea mînia le supune
și furia hrănește și îndoiește forța.
Cînd lasă spada-n jos, străpunge sau despică
sau zala, sau cămașa ; nu-i lovitură-n van.
De arme semănat pămîntu-i și armele
de sînge presărate ; sînge și sudoare.
Și spadele sînt fulger ce scînteie,
Sînt glas de tunet, trăznet ce lovește.

(Din „Ierusalimul eliberat", VI, 43—48)

În românește de Stela PETECEL

GEORGE CĂLINESCU (1899–1965)

critic, istoric literar și prozator român

NOUA PALESTRĂ

■ Omenirii sănătoase îi place eroul, acela care face cinste rasei umane, învingătorul cu inteligența și cu avîntul al ostilității naturii.

■ De la Homer pînă la Tolstoi senzația vieții active fizice a constituit punctul de plecare a literaturii și aruncarea discului sau alergările de cai sînt două împrejurări în care cititorul prinde mai bine jocul eternelor pasiuni umane.

■ Femeia va admira întru eternitate pe omul cu pumnii tari, victorios și va disprețui pe plîngătorul umilit și contemplativ.

■ A fi tînăr înseamnă a înfrunta, a încerca o dată, de două ori și de a învinge, a fi biruitor.

■ A te scălda în mare și idei, a întări mușchii membrelor și a vivifica celulele creierului, așa se atinge frumusețea în noua palestră.

FRAY FELIX LOPE DE VEGA (1596–1635)

poet dramatic spaniol

CORRIDA

Un taur furios dă buzna dinspre poartă,
cu capul în pămînt, cu ceafa încrețită,
de semne-acoperit din frunte pîn'la crupă,
temut pentru cruzimea-i de cînd se află-nchis ;
o stea pe-o pată albă, ca semn,
cu fierul roșu, stăpînul i-a făcut ;
cerbicea-i e mai groasă decît a tuturor
iar coarnele-s unite și nările deschise.

Mulțimea-nfricoșată ca și judecătorii
socot că-i fioros, dup-ale sale cute ;
dintre vîrtejuri mii și negii numeroși
el își arată chipul, de-atîtea ori rănit.
N-a dăruit natura nici broaștelor țestoase
tărie, cred, mai multă ca gîtului cutat
iar ochii lui și botul, cu muget și sclipiri,
cu niște arhebuze ce trag se-asemuiesc.

Piciorul, pe nisip, abia-și lăsase urma
și — ca într-o furtună, stîrnită din senin,
cu grindină ce-n cale aduce-atît prăpăd,
cînd turma se îndreaptă, în goană, către sat —
scăparea el își cată, fie la palisadă, fie la trapă,
ori peste barieră, în casă ori în hrube, la porți, în galerii,
iar cînd ceva-l atinge și-nchipuie că este
vre-un picior de taur, coarnele lui sau botul.

Se-avîntă Cardiloro, cu frîul strîns puțin,
iar taurul se-ntoarce venind către bălan
și-atunci rejon-ul ce-are o lamă de sidef,
în chip de vîrf tăios, cu sete i-l împlîntă ;
vibrează lancea tare și în văzduh se-aude,
maurul strînge frîul cînd taurul se-aruncă,
apoi, își scoate spada, întors cu ea lovește
și capul mai rămîne doar atîrnînd în piele.

Temutul animal se-acoperă de roșu, sub lama ascuțită
ce nu l-a nimerit chiar pe încheietură ;
prelung țîșnește sînge din trupul care poartă
o rană, sus la gît ; iar calului, din piept ;
își bagă arma-n teacă, maurul, lumea-l strigă
dar el nu se grăbește, de loc, să îi răspundă
își șterge-ncet sudoarea victoriei mărețe
ce, de-obicei, dă ghes trufiei să răsară.

(Din „Frumusețea Angelicăi")

În românește de Florica BONIFACIU

MICHELANGELO BUONARROTI (1475–1564)

LUPTĂTOR

(Muzeul Stedelijk – Amsterdam)

MARTIAL (Marcus Valerius Martialis; c. 40 – c. 104)

poet epigramist latin

DESPRE ÎNOTĂTORI

Învăluise totul cîntul blajin al Nereidelor
Ce-n apă fel de fel de lucruri înfățișau pe rînd :
Tridentul cu colți aspri sau ancora curbată
Credeai că e o vîslă, credeai că e o navă
Și-al lui Laconum licăr, cel drag năierilor
Și vele-n vînt umflate păreau a se vedea.
Asemenea minuni, cine avu ideea, în apă să arate ?
Sau de la Thetis, Cezar le-nvăță sau, de la dînsul, ea.

(Din „Despre spectacole" — 26)

În românește de Sebastian BONIFACIU

PAUL VALERY (1871–1945)

poet și eseist francez

VÎSLAȘUL

Luptîndu-mă cu fluviul, mă smulg vîslele mele,
Încet, fără de voie, de maluri zîmbitoare ;
Aștept, o, suflet, cu mîini de vîsle grele,
Să se încline cerul spre palele ușoare.

Gîndu-mi absent, ochiul — de frumuseți furat,
Lasă în jur, murind, cercuri de unde ;
Lumea de frunze și de foc ce o străbat
Vreau s-o sfîșii cu largi lovituri surde.

Arbori pe care trec — naiv reflex cuminte —
Apă de crengi pictată și pace a-mplinirii...
Despică-le, o, barcă, și cere unduirii
Curgînd, să nimicească aducerile-aminte.

N-ați suferit vreodată, voi, farmece-ale zilei,
În luptă cu un răzvrătit ce-și caută apărare.
Dară, așa cum sorii mă răpiră cîndva copilăriei,
Mă voi întoarce la izvorul unde și-un nume moare.

În van, brațe fluide de nimfă plutitoare
Împiedică și-ncurcă mîinile-mi istovite ;
Voi rupe lanțurile lor nepăsătoare
Și ramurile de argint ale puterii-nfrînte !

Tainic susur de ape, fluviul, în chip ciudat,
Văl de mătase așterne pe zilele aurite
Și se destramă agale vechi bucurii trăite,
În sunetul egal și ritmic, neschimbat.

Sub poduri arcuite, ape adînci îmi poartă
Bolți cu ecou de vînt, de murmur și de noapte,
Ce curg șuvoi spre-o culme și, plictisite poate,
Nu vor să părăsească trufașele arcade.

Le văd pierind în noapte. Și sufletu-mi, sub ele,
Își pleacă sorii firavi și pleoapele grăbite,
Cînd, cu o smucitură, în stropi de peruzele,
Mă cufund în disprețul tăriilor tihnite.

(Din „Poésies")

În românește de Stela PETECEL